

Lily Grahamová

JEDINÉ SVETLO V LONDÝNE

Vojna im vzala všetko.
Okrem jedinej iskry...

Od autorky bestsellera *Dietä z Osvienčimu*

JEDINÉ
SVETLO
V LONDÝNE

Lily Grahamová

JEDINÉ SVETLO V LONDÝNE

Fortuna
Libri

Original title: Lily Graham: THE ONLY LIGHT IN LONDON

Copyright © Lily Graham, 2024

First published in the English language in 2024
by Storyfire Ltd, trading as Bookouture.

Cover photograph © Trevillion images/Shutterstock

Designed by emmagraves.co.uk

Translation © Barbora Al Zafari, 2026

Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2026

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

FORTUNA LIBRI, a. s.

Zadunajská cesta 8, 851 01 Bratislava

fortuna@fortuna.sk

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Otilia Škvarnová

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti
sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne,
a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými
alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami,
udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov
ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou
reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

BN: 150340/01

ISBN 978-80-573-0598-9

Venujem Frankiemu.

PRÓLOG

LONDÝN, OKTÓBER 1940

Bomby znemožňovali čítanie.

Finley sa triasli ruky, keď zvierala časopis. Snažila sa sústrediť sa na článok o tom, ako sa dá dosiahnuť, aby mrkva chutila ako mäso, ak sa na to naozaj zameriate, ale nedala sa oklamať. A nielen čo sa týka všestrannosti mrkvy.

Jej telo bolo ako rádiový prijímač naladený na peklo, ktoré sa rozpútalo v uliciach Londýna nad ňou. V preplnenej stanici metra Notting Hill Gate, kde sedela schúlená spolu so svojimi susedmi, sa ozýval nervózny šepot ľudí, ktorí tam hľadali útočisko.

Finley nedokázala ovládnuť triašku, ktorá ňou lomcovala.

Všetky informácie z brožúr, ktoré čítala, o tom, čo robiť počas leteckého útoku, nahradili v jej mysli hrôzostrašné obrazy udalosti, ktorá sa stala týždeň predtým v najhlbšej londýnskej stanici metra Balham. Bomba dopadla na cestu nad severným koncom nástupišťa, čo spôsobilo, že sa tunel čiastočne zrútil a zaplnil sa zemou a vodou. Zahynulo viac ako šesťdesiat ľudí.

Bola to nepochopiteľná skaza a pritom metro ani nebolo priamo zasiahnuté, čo všetkých vydesilo najviac. Vyvolalo to

strašný šok. Dovtedy predstavovali podzemné tunely metra pre Finley jediné bezpečné miesto. Nosila si tam knihy na čítanie, večery trávila s priateľmi a so susedmi a neprekážal jej zápach, hluk či nedostatok hygieny, lebo vedela, že metro ju ochráni. Teraz jej to pripadalo ako ilúzia.

Prudko vydýchla v snahe upokojiť sa. Sklamala sama seba. Nebola schopná udržať si svoj povestný optimizmus, hoci predtým sa jej to vždy darilo. No vec sa má tak, že človek nie vždy dokáže zostať pokojný alebo ísť ďalej. Niekedy ho to proste zlomí.

Podľa bolestného zvuku niekoho, kto sa neďaleko nej pokúšal potlačiť vzlyky, bolo jasné, že v ten večer nie je jediná, kto pociťuje napätie.

Keď sa otočila, uvidela starého muža sediaceho s hlavou v dlaniach na ošúchanom kufri. Plecia sa mu triasli, keď ticho vzlykal a beznádejne sa snažil potlačiť slzy bielymi hánkami.

Srdce sa jej zachvelo. Poznala ho. Bol to pán Burns, ich poštár. Vyzeral, ako keby zo dňa na deň zostarol, pergamenová pokožka na jeho tvári bola pokrčená od smútku.

Finley si chvíľu neisto hrýzla peru a potom si príslym hlasom svojej matky pomyslela: „*Dobre, to by stačilo, Prudence Finleyová.*“ Zabralo to. Na vratkých nohách podišla bližšie, aby zistila, ako môže pánovi Burnsovi pomôcť. V tom momente síce nedokázala veľa zmeniť, ale aspoň mu mohla ponúknuť nejakú útechu.

Keď sa dotkla jeho pleca, zdvihol pohľad a zúfalý výraz, ktorý mal na tvári, jej prenikol hlboko do duše. Mala pocit, ako keby sa pozerala na cudzinca, a nie na človeka, ktorého poznala polovicu svojho života.

Sťažka preglgla. „Pán Burns. Keby som tak mala whisky, hneď by som vám ju ponúkla,“ zašepkala. Sama by si dala, možno aj dvojtitú. „Ale môžete použiť toto,“ dodala a podala mu čistú vreckovku.

Prsty sa mu triasli, keď si ju od nej vzal a začal si utierať oči. „Ďakujem, Prudence,“ hlesol.

Finley mu za tých okolností odpustila, že ju oslovil krstným menom.

„Môžem pre vás niečo urobiť?“

„Vrátiť čas?“ spýtal sa a usmial sa na ňu, kým sa mu brada začala opäť triasť.

Bolo to srdcervúce. Finley vyschlo v hrdle. „Kiežby som to vedela,“ šepla tichým, zlomeným hlasom.

Pán Burns bol ich poštárom od detstva. Vždy sa pri dverách dlho rozprávali o všetkom možnom, od obľúbených Shakespearových hier po ich spoločnú lásku k historickým ružiam, ako aj o stave jej neúspešnej kariéry. Nikdy predtým ho nepoznala ako niekoho, kto by nemal stále dobrú náladu. Vlastne bol tak trochu ako ona sama.

Aspoň zvyčajne.

Pán Burns patril k nemnohým ľuďom, ktorí neprestali veriť, že má šancu stať sa hlavnou herečkou v niektorom divadle vo West Ende, keď už aj jej mama menila tému alebo čoraz častejšie spomínala výhody sekretárskeho kurzu, vždy keď jej Finley oznámila, že ide na ďalší konkurz. Pán Burns však tvrdil, že by nemala strácať nádej. Vedel všetko o vytrvalosti pri odolávaní ťažkostiam života, lebo s poškodeným meniskom to ako poštár nikdy nemal ľahké. Jeho povzbudzujúce slová, keď ju zastihol pred ďalším konkurzom, jej vždy dodali odvahy.

Z nejakého dôvodu bolo pre ňu tak trochu šokujúce vidieť ho takto, zraniteľného a oslabeného. Ako keby ho zazrela nahého.

Želala si, aby mohla urobiť niečo viac. No nezdalo sa jej, že by mu článok z časopisu *Woman's Own* o náhradách mäsa mrkvou dokázal poskytnúť nejakú útechu...

Vedela, že nešťastie má rado spoločnosť, ale nechcela pridávať k jeho obavám svoje vlastné, takže na jeho návrh, aby vrátila

čas, reagovala s humorom. Bolo to to najlaskavejšie, čo mohla za daných okolností urobiť.

„Viete, keby som mala v moci vrátiť čas,“ povedala s ironickým úsmevom, odhaliac mierne krivé malé biele zuby, „zabehla by som do Nemecka a zabila Hitlera hneď v ten deň, keď sa rozhodol nosiť tie hlúpe fúziky.“ Žmurkla naňho a dodala: „Nemám vedecké dôkazy, ale myslím si, že to bol pravdepodobne okamih, keď sa stal skutočne zlým, takže by som ho bez výčítiek zaškrtila aj holými rukami.“

Pán Burns vydal prekvapený, vlhký smiech. „Určite áno,“ zajachtal, než sa mu tvár, ktorá sa na chvíľu rozjasnila, opäť zahalila do smútku. Znova sa mu roztriasla brada a niekoľkokrát sa zhlboka nadýchol. „Prepáč mi to, moja milá, mám pocit, že ťa sklámavam, keď som taký pesimista,“ vzdychol si. Vyzeral, že je na seba dosť nahnevaný.

Finley pri pohľade naňho zaboľelo srdce. „Pán Burns, prosím, netrápte sa, cítim sa rovnako. Od Balhamu je to všetko príliš reálne.“

Prikývol. „Áno, aj ja na to stále myslím. Viem, že nacisti si nezaslúžia, aby v nás vyvolávali paniku, ale dnes večer ma to jednoducho premohlo,“ priznal.

Finley súhlasila. „Budem úprimná, bolo to ľahšie, keď sme vedeli, že letecké útoky sú iba testy, ako v júni.“

Chodiť na miestne školenia o ochrane pri leteckých útokoch, aby sa dozvedela o typoch bômb, ktoré by na nich mohol nepriateľ zhodiť, zažiť strašné simulácie jedovatých plynov, ktoré by mohol použiť, a identifikovať rôzne pachy, aby si zachránila kožu, bolo desivé. Rovnako ako nosenie plynových masiek všade, kam išla. No toto bolo skutočné.

Príliš skutočné.

Pán Burns pokýval hlavou. „Mám obavy o Williama. Bojím sa, že ho stratím. Už zase bojuje v oblakoch, hoci pred pár mesiacmi takmer zomrel. Čo ak sa mu šťastie minie? A ja, jeho

otec, sa medzitým skrývam ako zbabelec tu dole. Jednoducho mi to neprípadá správne.“

Hlas sa mu zlomil a Finley si zahryzla do spodnej pery, aby sa jej neroztriasla. Chudák pán Burns. Jeho syn William bol všetko, čo mu na svete zostalo. William bol jedným z odvažných bojovníkov, ktorí sa v júni zúčastnili na bitke o Britániu, ako ju neskôr nazvali, a zabránili Nemcom v plánovanej okupácii.

„Pán Burns, nemyslím si, že šťastie sa dá jednoducho minúť, a som presvedčená, že pre Williama je vaša bezpečnosť niečo, za čo sa oplatí bojovať. Pravdepodobne mu to dodáva odvalu. Viem, že ja by som sa cítila rovnako, keby išlo o môjho otca. Hneď by som išla zhadzovať bomby na Nemecko, keby to znamenalo, že sa mi otec vráti.“

Pán Burns prikývol. Pohľad mu zmäkol, keď sa na ňu zadíval. „Tvoj otec bol dobrý človek.“

Finley musela na chvíľu odvrátiť zrak, lebo napriek tomu, že odvtedy uplynulo veľa času, cítila, ako jej po líkach stekajú slzy. Otca stratila, keď mala len sedem rokov, počas veľkej vojny. No niekedy mala pocit, akoby sa to stalo iba včera, keď ju zobudili, aby jej oznámili, že zomrel. Bolo to, ako keby sa v to ráno rozdelila na dve osoby: na dievča, ktoré išlo spať s oboma rodičmi nažive, a na dievča, ktoré sa potom prebudilo. A bála sa, že sa história zopakuje.

Jej mama stratila v poslednej vojne milovaného manžela a teraz... No, hrozilo jej, že ju postihne rovnaký osud. Zamíľovala sa do muža, ktorý jej od prvého dňa, čo ho uvidela, obrátil celý svet naruby.

Sebastian Raphael bol krásny židovský utečenec s najsmutnejšími očami, aké kedy videla, ktorý ju prinútil prehodnotiť všetko, čo si myslela, že vie o láske, manželstve alebo o tom, čo chce od života. Predpokladala, že zostane navždy slobodná, aj keď, ako dúfala, s úžasnou kariérou, no odrazu chcela len jeho.

Bol jej snom rovnako ako herectvo, ale mať šancu žiť s ním sa jej teraz, keď bola vojna, zdalo nemožné. Zlomil jej srdce v deň, keď jej povedal, že sa prihlásil do armády.

Oznámil jej to krátko po tom, ako sa jej mladší brat priznal, že sa prihlásil ako dobrovoľník, a ona mala pocit, ako keby jej obaja vytrhli srdce z hrude a odniesli si jeho kúsky so sebou. Vedela, že nie je ľahké byť tým, kto ide bojovať, ale niekedy sa jej videlo, že je ťažšie byť tým, kto zostáva doma. Bezmocnosť vás vie zožrať zaživa, ak jej to dovoľíte. V niektoré dni ten boj prehrala. Inokedy sa dokázala usmievať a predstierať, že je všetko v poriadku. Dnes bol jeden z tých horších dní.

Vyplašene zhíkla, keď hlasný výbuch nad ňou spôsobil, že steny zavibrovali tak silno, až sa zo stropu zniesol oblak prachu.

Hovorí sa, že bombu, ktorá letí na teba, nepočuješ, pomyslela si. *Počuť neutíchajúce výbuchy je teda dobré znamenie,* pripomenula si. No bolo celkom zbytočné usilovať sa presvedčiť o tom svoje roztrasené končatiny.

„Verím, že tu sme v bezpečí,“ povedal pán Burns, keď videl jej bledú tvár, vďaka ktorej jej gaštanovohnedé kučery vynikli ešte viac. Teraz bol na rade on, aby ju upokojil.

„Nepadajú blízko,“ zašepkal, zaklonil hlavu, aby sa započúval, a potom jej stisol ruku. Hoci bolo v podstate nemožné, aby to naozaj vedel, Finley to utešilo. Zvláštne, ako to tu dole fungovalo. Ako rýchlo sa veci menili. Opätovala mu stisk.

„Ďakujem, že si ma prišla zachrániť pred sebou samým,“ dodal. „Neuvedomil som si, ako veľmi potrebujem niekoho, kto ma odpúta od pochmúrnych myšlienok.“ Zhlboka sa nadýchol a rozhlíadal sa okolo seba. „Zdá sa, že to potrebujeme všetci.“

Prikývla. Bola rovnaká ako mnohí jej susedia. Podobali sa na malé loďky bojujúce so strachom vo vlnách. Tie vlny vás mohli buď len zmáčať, alebo rovno utopiť. Žena pri schodoch sa topila. Všetci počuli jej nárek.

„Daj sa dokopy!“ zakričal na ňu niekto.

„Nemci si našu paniku nezaslúžia,“ poznamenal starší hlas, ktorý spoznala – jasný ako zvon, prichádzajúci z druhej strany nástupišta. „Ak je nám súdené zomrieť, nemali by sme im dopriať radosť z nášho strachu!“

Finley sa otočila, aby si potvrdila, že to povedal Archie Greeves, takmer sedemdesiatročný knihovník s bielymi vlasmi a so žiarivými modrými očami nad krivým nosom, vďaka čomu paradoxne pôsobil ešte sympatickejšie.

Za ním stáli Sunella Singhová a Anita Hardglassová, členky malého amatérskeho divadelného spolku, ktorý Finley založila pred rokom v poslednej snahe pomôcť svojej kariére. Nakoniec však spolok urobil oveľa viac. Bol záchranným člom vo svete, ktorý sa topil v konfliktoch.

Doteraz ich nezbadala.

Pocítila nával hrdosti, keď si spomenula, aký bol Archie kedysi plachý. Ako sa mu vždy triasol hlas od nervozity, keď sa pokúšal hrať. *A pozrime sa naňho teraz!* pomyslela si.

Keď videla, aký je odvážny, niečo v nej sa osmelilo a povedala si, že hádam by vedela pomôcť. Tak, ako jej pomohli členovia spolku, aby sa cítila menej osamelá.

Mávla Archiemu na znamenie, on sa na ňu zmätene pozrel a zašepkal: „Čo sa deje?“ A tak vstala, použijúc odvahu ako brnenie, a narovnala chrbát.

Na chvíľu zavrela oči a sústredila sa na ich báseň. Tú, o ktorú sa s nimi Sebastian podelil krátko po tom, ako sa pridala k ich amatérskeму divadelnému spolku, v podstate náhodou, keď raz večer hľadal útočisko a natrafil na nich. Osamelý, bez priateľov, sa im v nasledujúcich týždňoch otvoril a zarecitoval im báseň, ktorá aj jemu pomohla, keď utiekol pred nacistami a začal nový život v cudzej krajine.

Potom im už nič nestálo v ceste, aby boli niečím viac než len skupinou ľudí, ktorých spájala láska k Shakespearovi. Vytvorilo

sa medzi nimi skutočné priateľstvo. V mesiacoch po vyhlásení vojny sa tá báseň stala pre nich takmer posvätnou, výzvou k odvahe čeliť všetkému, čo ich čakalo.

A presne to teraz potrebovali.

Finley sa zhlboka nadýchla a s tvárou zahalenou slabým osvetlením stanice začala recitovať.

Všetci prekvapene stíchli a počúvali.

*Z čiernej noci, čo prikryva ma tmou
ako hrob, tiahnujou sa až k pólu,
ďakujem božstvám, ktoré sú,
za svoju dušu nezlomnú.*

Niekoľko zhíkol. Viacerí len mlčky hľadeli. Ďalší si niečo mrmlali. Finley vyschlo v hrdle. Na sekundu si pomyslela, či to nebola chyba. Ale nie, všetci tu dole potrebovali prísť na iné myšlienky. Na niečo iné ako strach.

Krémová blúzka so širokým golierom ju dusila a dlane sa jej potili. Otierala si ich o dlhú modrú tvídovú sukňu, zatiaľ čo nohy v hnedých topánkach na vysokých podpätkoch sa jej triasli. Znova zamávala Archiemu, dúfajúc, že pochopí. Ľudia v jej blízkosti sa otočili a pozreli sa smerom, ktorým ukázala. Ozval sa tichý šum hlasov. Niekoľko krátke zatlieskal. Žena v šatke, s jasne červeným rúžom na perách, zízala na Finley s otvorenými ústami. Vzduch naplnil zvedavý šepot, keď sa na ňu pozeralo čoraz viac ľudí. Finley netrpezlivo preglgla a čakala, kedy Archie prevezme iniciatívu.

Ten nakoniec prikývol a odhodlane vystrel chrbát. Vyzeral nervózne. Jeho milá stará tvár sa chvela od emócií. Vzápätí sa nad nimi vzniesol jeho melodický hlas, keď recitoval ďalšiu strofu básne.

Jeho prednes bol perfektný. Absolútne dokonalý. Finley cítila, ako ju štípu slzy v hnedých očiach.

*V najťažších chvíľach daných osudom
nepohol som brvou, neplakal som,
krvavá tvár mi pod bičom rán
predsa zostala vznešená.*

Potom sa ozval jasný, dievčenský hlas Sunelly Singhovej, ktorá pokračovala v recitovaní. Bola krásna v červenom *sári*, pohľad mala priam magnetický.

Finley zavrela oči a po líci jej stiekla slza.

Nasledovala Anita, ktorej hlboký hlas dodával slovám básnika Williama Ernesta Henleyho vážnosť.

Atmosféra okolo nich sa zmenila, ako keby ľudia začali kolektívne vydychovať vzduch, ktorý dovtedy zadržovali.

Finley nikdy predtým nepreciľovala každé slovo básne až do špiku kostí.

Hoci Sebastian bol ďaleko a bojoval, na chvíľu mala pocit, akoby boli zase všetci spolu.

Niekoľko zašepkal: „To je krásne.“ Zdalo sa, že medzi prítomnými sa začala šíriť malá iskierka nádeje. Ako známky pučiacej zelene po dlhej zime.

Finley počula, ako si ľudia okolo nej šepkajú.

„Plánovali to?“

„Sú z West Endu?“

„Je to nejaká hra? Počul som, že začnú robiť reklamu pre amatérske divadelné spolky, ako je tento, aby nám dopriali trochu zábavy.“

Neplánovali to, nerobili to pre nikoho iného ako pre seba a určite neboli z West Endu. Kedysi by Finley dala čokoľvek, aby to zmenila. Ale to bolo predtým. Predtým, ako stretla Sebastiana. Predtým, ako sa zmenila vďaka nim. Vďaka nemu.

Teraz, keď z opačných koncov nástupišťa spoločne recitovali poslednú strofu, ich hlasy zaplnili celý priestor. Prehlušili všetko ostatné vrátane kolektívnej paniky z toho, čo ich môže postretnúť.

*Za týmto svetom, kde sú slzy, hnev,
ničoho niet, len strašnej smrti tieň,
no hrozba rokov plynúcich
ma nezlomila, nezlomí.*

Nástupišťom sa rozľahlo jasanie. Nárek ustal, nahradili ho zdvihnuté brady a vystreté chrbty. Finley sa obrátila, aby sa pozrela na svojich priateľov a susedov, a konečne pocítila, že sa jej končatiny prestali triasť.

Možno si nebudú môcť vybrať, ako sa to skončí. Či opustia túto stanicu živí, alebo mŕtvi. Čo však mali vo svojich rukách, bola voľba, ktorú mohli urobiť teraz, čeliac tejto noci.

Spoločne.

Možno zakrvavení, ale neporazení, vznešení.

OSEM MESIACOV PREDTÝM

LONDÝN, MAREC 1939

„Vec sa má tak, drahá Prudence, že na túto úlohu jednoducho nie si vhodná.“

Finley, ktorá mala dvadsaťosem rokov a nikdy nepoužívala svoje krstné meno, ak to nebolo absolútne nevyhnutné, sa prepracovala až do finálneho výberu obsadenia v hre *Kupec benátsky* s Portiným monológom „libra mäsa“, len aby nakoniec splasla ako balón, ktorému uniká vzduch.

Prekryla si oči upravenou rukou s nechtami nalakovanými obľúbeným odtieňom červenej a zahľadela sa do hľadiska, kde v treťom rade sedel režisér Nigel Fitzpatrick a vyzeral, akoby mu zdochol pes.

„Dokázala by som do toho vložiť väčšiu dávku elánu,“ navrhla Finley, ktorá bola od prírody optimistka. „Chcela som to dramaticky vygradovať, no môžem to ešte trochu viac rozvinúť, naozaj sa otvoriť,“ ponúkla veselým hlasom, gaštanovohnedé kučery sa jej vo svetle reflektorov leskli.

Nigel sa rozkašľal, čo znelo podozrivo, ako keby zakrýval smiech. „Úprimne, Prudence, nijaké... ehm... rozvinutie ti nechýba.“

Finley prižmúrila oči a on mal tú slušnosť, že sa aspoň trochu zahanbil.

To však situáciu iba zhoršilo.

Finley zovrela žalúdok, keď zauvažovala nad strašnou eventualitou, že je možno mizerná v jedinej veci, ktorú v živote skutočne chcela – byť herečkou divadla vo West Ende bolo odjakživa jej snom. Od prvého momentu, keď ju otec ako šesťročnú vzal do divadla a ona videla, ako všetci spoločne na javisku akoby nahlas snívali, sa v nej niečo prebudilo a pomyslela si, že to by chcela robiť aj ona. Veľmi rýchlo si k tomu pridala cieľ, že raz bude presne taká ako krásna predstaviteľka hlavnej roly, ktorá ich všetkých očarila.

Bohužiaľ, zatiaľ to vôbec nešlo podľa plánu...

Hrávala roky s určitým úspechom v menších úlohách, no zatiaľ sa jej nenaskytlo nič veľké. Stále však mala dosť času, tým si bola istá. Jedného dňa sa popredný režisér zahľadi na jej okrúhlu tvár, drobnú postavu a gaštanovohnedé vlasy a ponúkne jej príležitosť hrať hlavnú úlohu...

Určite.

No čo ak ju ku dnu ťahalo niečo iné?

Čo ak jednoducho nebola dosť dobrá?

Čo ak mala jej mama pravdu a naozaj nastal čas byť rozumná a nájsť si poriadnu prácu? Vzdať sa chaotického života herečky, ktorá brala všetko od pantomímy cez komunitné divadlo až po malé úlohy vo veľkých hrách?

Všetko je raz prvýkrát, pomyslela si. Rozhodne sa nemohla pýšiť tým, že by bola rozumná alebo počúvala svoju matku.

Zhlboka sa nadýchla a odvážne povedala: „Nigel, ak som hysterická, môžeš mi to povedať priamo.“

Nigel na ňu zmätene hľadel. „Hysterická?“ zopakoval a pretrel si krvavé oči.

„Áno, hysterická – chápeš? Že prehrávam. Zdalo sa mi, že to si mal na mysli, keď si predtým naznačil, že to prehánam,“

vysvetlila a cítila sa nezvyčajne nervózna. Pohrávala sa s perlovými náušnicami, ktoré jej kúpila mama k šestnástym narodeninám. Talizman pre šťastie.

„Och!“ pochopil a začal sa smiať.

Finley sa zamračila. Toto bolo vážne.

Keď videl výraz na jej tvári, pokrútil hlavou. „Tak som to nemyslel. Bolo to akurátne, drahá,“ uznal, hľadajúc cigarety vo svojom odloženom saku. Zapálil si jednu, potiahol si a vzápätí si vzdychol. „Úprimne, si najlepšia, akú som za posledný týždeň videl. Prirodzený talent.“ Potom skleslo dodal: „Bohužiaľ.“

„Naozaj?“ začudovala sa a na moment sa cítila povzbudená, no hneď sa ponorila do smútku, keď slovo „bohužiaľ“ zostalo visieť vo vzduchu uprostred cigaretového dymu.

„Ide o rozdiel vo výške medzi mnou a hlavným hrdinom? Lebo Bill povedal, že sa trochu zohne a ja si môžem obuť vyššie podpätky...“ Ak bola najlepšia, ktorú on, skúsený kastingový režisér, za posledný týždeň videl, určite sa s tým dalo niečo robiť.

Nigel si opäť vzdychol. „Aj keby to nejako fungovalo...“

„Bude! Prečo to nevyskúšame?“ Usmiala sa a tmavé oči jej víťazne zažiarili. „Ak prídeš sem ku mne, trochu sa zohneš a ja sa postavím na špičky, uvidíš, čo mám na mysli.“

Jej úsmev vždy všetko zmenil. Jasne červený rúž, nie úplne rovné zuby, ale radosť zo života, ktorú nebolo možné predstierať. Rozžiarila každú miestnosť a človek si pomyslel, že je krajšia, než v skutočnosti bola, najmä keď mala chuť byť očarujúca, ako práve v tej chvíli.

Nigel Fitzpatrick na chvíľu pocítil úprimnú ľútosť, ale nanešťastie pre Finley stres z toho, že bol po krk v dlhoch, v kombinácii s drahou inscenáciou Shakespeara vo West Ende a s producentmi, ktorí začínali požadovať, aby už konečne niečo produkoval, znamenal, že si nemohol dovoliť riskovať a najat

niekoho, kto by skutočne dokázal tú úlohu zvládnuť. Potreboval tvár, ktorá by predávala lístky, nie neokukanú, hoci kvalitnú mladú krv.

„Pozri, nejde iba o výšku,“ priznal.

A je to tu, pomyslela si Finley s povzdychom.

Bolo to však ešte horšie ako zvyčajne. Nigel si neobratne prešiel rukou po pieskovožltých vlasoch. „Vieš, Prudence, musíš si uvedomiť, že nie si práve typ na hlavnú hrdinku. To by ťa už nemalo nijako prekvapovať.“

Finley sa zachvela, lebo podľa toho, ako to povedal, by bola vhodnejšia na rolu ježibaby z perníkovej chalúpy. „Ani ty nie si žiadny krásavec, Nigel,“ podotkla rovnako zákerne.

„No ja sa nesnažím dostať hlavnú rolu v divadelnej hre vo West Ende!“

Dostal ju.

Finley naňho neveriacky hľadela a on pokračoval miernejším tónom: „Nechcem tým naznačiť, že nie si atraktívna, úprimne, drahá, pri správnom osvetlení a trochu mejkapu si celkom príťažlivá, najmä keď sa usmievaš.“

Finley sa posmešne zaškerila: „Dávaj si pozor, Nigel, mohli by sa mi podlomíť kolená, ak budeš naďalej taký lichotník.“

Stisol pery, potiahol si z cigarety a po výdychu vysvetlil: „Chcem povedať, Prudence, že vyzeráš ako dievča od susedov, príjemná, takmer pekná, ale nie celkom tá pravá, chápeš?“

„Aj Ginger Rogersová bola niekedy dievča od susedov,“ podotkla. Za normálnych okolností by to už vzdala, ale on povedal, že je najlepšia, akú videl, a že má prirodzený talent. Snažila sa ignorovať jeho vyjadrenie, že je takmer pekná.

„Áno, no už tak nevyzerá,“ povedal. Potom sa zamračil a v očiach sa mu zabysla myšlienka. „Čo keby si trochu schudla? To by mohlo pomôcť. Nemyslím na hlavnú rolu, samozrejme, ale azda na nejakú podstatnejšiu vedľajšiu úlohu.“

„Veď nevážim ani šesťdesiat kí!“

V skutočnosti to nebola celkom pravda, ale nech sa dá vypchať, povedala si v duchu zúrivo.

„Naozaj?“ zapochyboval a s naširoko roztvorenými očami si ju premeral od hlavy po päty. Zdalo sa, že sa mu páči, čo vidí, aspoň od krku nadol. „Áno, chápem. To je smola... Takže tvoja tvár je prirodzene taká okrúhla?“

„Áno!“ odsekla Finley s eleganciou smutného klauna, ktorému začali ovädať kvety na chlopni saka.

„Ako som povedal, Prudence. Je to len preto, lebo v dnešnej dobe, pod vplyvom Hollywoodu, sú štandardy o niečo vyššie, ľudia chcú *glamour*, dokonalosť. Vysokú, pôsobivú, priam impozantnú hlavnú hrdinku. Nechcú vidieť niekoho takého, no... obyčajného. Muži potrebujú trochu fantázie, ženy zase ambície, rozumieš?“

Finley tomu rozumela. Niektorí kastingoví režiséri jej v priebehu rokov odporúčali priam absurdné veci. Jeden jej dokonca navrhol, aby si vytrhala vlasy a vytvorila tak špičku vybiehajúcu do stredu čela. Byť nazývaná obyčajnou ju bolelo, ale vedela, že by nemalo. Svet bol plný obyčajných ľudí, tak prečo to neukázať? So sexsymbolom ju nič nespájalo a mala podozrenie, že to platí pre väčšinu žien.

Nigel jej presne podľa očakávania ponúkol svoj vlastný „užitočný“ návrh: „Vita Norfolková si dala vytrhnúť zadné zuby a spôsobilo to zázraky. Zo speváčky v zbore sa zo dňa na deň stala vedľajšia hviezda. Možno by si to mala zvážiť, čo povieš?“

Zamrkala. So zatátymi zubami znášala, že ju volal Prudence, ale toto už bol naozaj vrchol. Kto si, dočerta, myslel, že je? Fitzgeraldov *Gatsby*?

Okrúhla tvár jej sčervenela ako zapadajúce slnko. Nenávistne prižmúрила oči. „To urobili aj tebe?“

„Čo, vytrhli zadné zuby?“ prekvapene si siahol na čeľusť. „Nie, prečo sa pýtaš?“

„No, pomyslela som si, že to by vysvetľovalo, čo sa ti stalo s mozgom. Možno zašli príliš dozadu a vytiahli ti ho.“

Po tom, čo jej Nigel Fitzpatrick vykričal, že s takým prístupom sa nikdy nedostane ďalej, ako je pantomíma, vybehla Finley z Regentu a zaplesla za sebou dvere. Tie slová jej zvonili v ušiach po celý čas, čo kráčala po Shaftesbury Avenue. Problém bol v tom, že stále nevedela, či je herectvo pre ňu naozaj to pravé. Na to predsa nemusela byť atraktívna! Mohla dokonca pribrať na váhe, prestať si vytrhávať obočie a hádam si nechať aj narásť bradavicu na nose – vždy by sa našla nejaká rola čarodejnice.

Tá predstava ju trochu rozveselila, až kým neprešla okolo novinového stánku. Zamračila sa. Naozaj sa snažila neznepokojovať sa nedávnymi udalosťami, kým Hitler neporušil svoje slovo týkajúce sa Mníchovskej dohody a nezačali sa opäť šíriť chýry o vojne.

V septembri Československo neochotne súhlasilo s odstúpením Sudet, kde žili tri milióny ľudí nemeckého pôvodu, Nemcku v nádeji, že ho neobsadí, ale nacisti to aj tak urobili.

Finley sa obrátil žalúdok. Nevedela, čo by robila, keby vypukla ďalšia vojna. Trvalo roky, kým sa jej rodina pozbierala po tej poslednej, v ktorej stratila otca.

Ako sedemročná sa musela zmieriť s tým, že už nikdy nevidí svojho milovaného otca, ktorý jej rozjasňoval celý svet. Ešte horšie bolo zvládnuť to s tehotnou matkou, ktorá upadla do depresie trvajúcej celé mesiace. Prekonali to a vyšli z tej situácie silnejšie. Ale bolo to ťažké a naozaj nevedela, či by niečo také dokázala prežiť znova.

Potom tu bola skutočnosť, že jej 21-ročný brat Christopher sa rozhodol, že ak vypukne vojna, prihlási sa do armády ako dobrovoľník. Finley to šokovalo. Posledná vojna pripravila Christophera o možnosť spoznať svojho otca – zomrel, keď bola

mama tehotná. Preto mal vedieť lepšie ako ktokoľvek iný, aká je cena vojny. Po tom, čo jej to oznámil, s ním týždeň nehovorila, hoci zvyčajne nedokázala byť na svojho nezbedného modrookého brata nahnevaná dlhšie ako päť minút. Predstava, že by riskoval svoj život, ju nesmierne rozrušila. Pri myšlienke, že by ho mohla stratiť, jej tuhla krv v žilách. Keď prezradila matke, čo Christopher vyhlásil, tá napoly žartom povedala, že ho zamkne v izbe, aby bol v bezpečí. A Finley na to reagovala: „Ak to bude potrebné, sama nainštalujem zámku.“

Minulý rok, keď bol premiér Chamberlain presvedčený, že dojednal mierovú dohodu, a vyhlásil „Mier pre našu dobu“, bola spolu s ostatnými, ktorí o toľko prišli vo veľkej vojne, vďačná lídrom Spojencov a ich snahám upokojiť Hitlera, aby zabránili vojne. Hoci jej bolo ľúto Čechoslovákov, ktorých Spojenci prinútili prijať zbabelý plán, rovnako ako mnohí iní sa domnievala, že vyhovieť Hitlerovi a tak zabrániť ďalšiemu konfliktu je síce špinavá, ale potrebná záležitosť.

A teraz to bolo všetko nanič?

Odtrhla pohľad od novín, rozhodnutá radšej o tom nepremýšľať.

Nikto nechcel ďalšiu vojnu.